

KEURUU

KH 20.05.2024
93/03.02.00/2024

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUDELLE

Asia Selvitys hallintoriita-asiassa dnro 242/03.04.04.10/2024

Lausunnon antaja

Keuruun kaupunki

Hakija

Asiamies ja prosessiosoite

Johtava juristi, VT Erkki Mustonen
Opetusalan Ammattijärjestö
OAJ PL 20, 00521 Helsinki e-
mail: erkki.mustonen@oaj.fi

Määräajasta

Hallinto-oikeus on pyytänyt 1.2.2024 päivätyssä pyynnössään Keuruun kaupunkia antamaan selvityksen 4.3.2024 mennessä. Hallinto-oikeus on myöntänyt sähköpostitse 10.4.2024 lisäaikaa selvityksen antamiselle 31.5.2024 saakka.

Lausunto

Keuruun kaupunki (jäljempänä myös ”kaupunki”) kunnioittavasti vaatii, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkää korvausvaatimuksen kokonaisuudessaan perusteettomana.

PERUSTELUT

Selostus asiasta

(jäljempänä myös ”hakija”) on toiminut Keuruun kaupungissa Keuruun ala-asteen Kivikoulun yksikön pienluokassa erityisluokanopettajana määräaikaisessa virassa () välisen ajan. Määräaikaisuuden perusteena on ollut virkajärjestelyjen tekeminen lukuvuoden 20222023 aikana mm. talouden tasapainottamisohjelman ja oppilasennusteen laskemisen takia.

Määräaikaisen viran päättymisen jälkeen hakija on vaatinut, että hallinto-oikeus velvoittaa Keuruun kaupungin maksamaan hänelle kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 2 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla 12 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen, koska hänet on palkattu ilman pätevää syytä määräaikaiseen perusopetuksen erityisopettajan virkasuhteeseen ajalla . Lisäksi hakija on vaatinut hallinto-oikeutta velvoittamaan Keuruun kaupungin korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa.

Kaupunki katsoo, että hakemus on hylättävä perusteettomana kokonaisuudessaan. Kaupungilla on jäljempänä tarkemmin yksilöidysti ollut kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 2 luvun 3 §:n perusteella oikeus ottaa hakija virkasuhteeseen määräajaksi.

Perustelut

Hakija on hakemuksessaan väittänyt, että hänen ottamiselleen määräaikaiseen virkasuhteeseen koko lukuvuodeksi 2022–2023 ei ole ollut kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijalaissa säädettyä perustetta. Hakijan näkemyksen mukaan virka olisi ehditty laittaa uudestaan hakuun ja täyttää toistaiseksi jo syksyllä 2022, mutta viimeistään 1.1.2023 alkaen. Näin ollen

hakija katsoo, että hänen palkkaamiselleen määräaikaiseksi ei ole ollut lain mukaista perustetta ainakaan kevätlukukauden 2023 osalta.

Hakija on valittu määräaikaisesti täytettävään erityisluokanopettajan virkaan Keuruun ala-asteelle Kivikouluun ajanjaksolle . Hakuaika ko. virkaan oli 28.6.–31.7.2022. Virka vapautui, koska tehtävässä aiemmin ollut viranhaltija irtisanoutui yllättäen hoitovapaansa päätteeksi toukokuun lopussa 2022. Selvyyden vuoksi todetaan, että Keuruun ala-aste toimii kahdessa toimipisteessä (Kivikoulu ja Kivelän koulu).

Keuruun kaupungissa oli tuohon aikaan valmistelussa talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2023–2026. Ohjelman tavoitteena oli saavuttaa noin kahden miljoonan euron vuosittaiset säästöt, säästötoimenpiteiden kohdistuessa myös perusopetukseen. Keuruun kaupunginhallitus teki 9.5.2022 päätöksen Keuruun ala-asteen muuttamisesta kolmisarjaisesta kaksisarjaiseksi 1.8.2022 alkaen (§ 86). Sarjaisuuden muutos päätettiin toteutettavaksi Kivikoululla, josta päätettiin vähentää yksi luokka vuosittain 1.8.2022 alkaen. Yksi pienluokka päätettiin siirtää Kivelään pienluokan oppilaiden integroimisen mahdollistamiseksi 1.8.2022 alkaen.

Päätöksen taustalla oli talouden tasapainottamisohjelman lisäksi keskeisesti se, että Keuruun kaupungin alakoulujen, kuten myös Keuruun ala-asteen oppilasennuste oli reilussa laskussa. Arvio oli, että oppilasmäärä tulee Keuruun ala-asteella laskemaan 20222027 aikavälillä 415 oppilaasta 340 oppilaaseen, eli lasku olisi yhteensä 75 oppilaan verran. Oppilasmäärän lasku kohdistuisi sekä Kivikouluun että Kivelän kouluun. Kaupungin alakouluissa vastaavalla aikavälillä oppilasmäärän ennustettiin laskevan 603 oppilaasta 475 oppilaaseen, eli lasku olisi yhteensä 128 oppilaan verran.

Keuruun ala-asteen toimipisteissä toimi ennen päätöstä kaksi harjaantumisopetuksen erityisluokkaa sekä viisi perusopetuksen erityisopetuksen pienluokkaa. Näistä yhdellä oli enää kolme oppilasta (täyttömäärän ollessa yleensä 10). Hekin kuudesluokkalaisia, jotka olivat siirtymässä seuraavana syksynä yläkoulun puolelle. Tästä oli vapautumassa jo yksi erityisluokanopettaja koululle vailla omaa erityisopetuksen pienluokkaa

seuraavalle lukuvuodelle 2023–2024. Lisäksi koululla työskenteli kaksi laaja-alaista erityisopettajaa, yhteismäärän ollessa 9 virkasuhteessa olevaa erityis- tai erityisluokanopettajaa.

Talouden tasapainottamisohjelman ja etenkin oppilasennusteen reilun laskun myötä opettajatarpeen ja luokkamuotoista erityisopetusta tarvitsevien oppilaiden määrän ennakoitiin niin ikään perustellusti vähenevän. Edellä mainitut seikat loivat konkreettisen epävarmuustekijän erityisopetuksen jatkumiselle samoin edellytyksin kuin aiemmin.

Edellä mainitun kaupunginhallituksen päätöksen myötä oli käynnistettävä organisaatiomuutos yhden luokkasarjan vähentämiseksi Keuruun ala-asteella. Päätös tehtiin 9.5. ja lukuvuosi oli alkamassa 10.8. – organisaatiomuutos jouduttiin siten käynnistämään hyvin nopealla aikataululla. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että lukuvuoden 2022–2023 suunnittelulle jäi hyvin vähän aikaa, koska rakenteet ja luokkajaot jouduttiin tekemään alle kolmessa kuukaudessa.

Kaupunginhallituksen päättämä koulusarjaisuuden muutos sai myös aikaan sen, että Kivelän kouluun tuli tarve perustaa uusi erityisopetuksen pienluokka. Oppilaita tälle perustettavalle pienluokalle sijoitettiin vuosiluokilta 1–2. Tarve uudelle pienluokalle johtui siitä, että oppilasjaot tehtiin uudelleen toukokuussa 2022, jolloin myös Kivelän koululle sijoitettiin erityisopetuksen pienluokalle meneviä, uusia ykkösluokkalaisia. Tulevia kakkosluokkalaisia muutos koski isommin. He joutuivat syksyllä 2022 vaihtamaan oman pienluokkapaikkansa Kivikoululta uuteen pienluokkaan Kivelän koululle. Tämä siksi, että pienluokkien rakennetta saatiin tasapainotettua yksiköiden välillä ja pienluokissa opiskelevien oppilaiden integroituminen kahteen eri yleisopetuksen luokkaan (toinen Kivikoululla, toinen Kivelän koululla) tulisi mahdolliseksi. Kivikoululta siis vastaavasti poistui yksi erityisopetuksen pienluokka. Organisaatiomuutos siten käynnisti tämän kokeilun Kivelän koululla.

Kuten hakijan viranhoitomääräyksessä on todettu, määräaikaisuuden perusteeksi on kirjattu virkajärjestelyjen tekeminen lukuvuoden 2022–2023 aikana mm. talouden tasapainottamisohjelman ja oppilasennusteissa olevan

laskun vuoksi. Virka oli täytettävä määräaikaisena, jotta oli mahdollista tarkastella seuraavan lukuvuoden 2023–2024 todellisia tarpeita pienluokkaopetuksen suhteen. Selvitettävänä oli, joudutaanko erityisopettajan virka lakkauttamaan. Tätä ei kuitenkaan ollut mahdollista selvittää vielä syksyllä 2022 – tosiasiasa tarpeen selvittäminen oli mahdollista vasta kevään 2023 kuluessa, kun esikoululaisten kouluun ilmoittautuminen käynnistyi ja heihin kohdistuva tuentarve tulivat koulun tietoon.

Edellä mainitusta syystä virkaa ei ollut mahdollista avata myöskään 1.1.2023 alkaen. Päätöksenteon perustaksi tarvittavat seikkaperäiset tiedot koskien edellä mainittuja ilmoittautumisia ja tuentarvetta selvisi vasta kevään 2023 aikana – nämä eivät olleet koulun tiedossa vuoden 2023 alussa. Lukuvuoden 2023–2024 oppilasennuste ja etenkin pienluokkapaikkaa tarvitsevien oppilaiden määrä alkoi hahmottua vasta tammi-huhtikuun 2023 aikana tehtyjen varhaiskasvatuksen siirtopalaverien, eri yksikköjen välisen monialaisen yhteistyön, luokkarakennesuunnittelun ja tulevan lukuvuosisuunnittelun myötä. Näiden osalta kevään 2023 aikana alkoi näyttää siltä, että koulun nykyistä pienluokkajakoa tuli tarpeelliseksi muuttaa. Tämä tarkoitti yhden yhdysluokkana toimivan pienluokan jakamista kahdeksi eri pienluokaksi, mikä avasi tuohon kohtaan myös perustellun tarpeen erityisluokanopettajalle.

Yhteistyö kunnan muiden koulujen kanssa kevään 2023 aikana toi myös esiin tietoja, että lukuvuoden 2023–2024 jälkeenkin kunnan pienempien koulupiirien alueelta olisi lähivuosina aloittamassa perusopetuksen oppilaita, jotka tulisivat hyvin todennäköisesti hakemaan pienluokkapaikkaa Keuruun ala-asteen pienluokista. Nämä kaksi edellä mainittua keskeistä tekijää, eli tarve jakaa yksi luokka kahdeksi sekä esiin tullut tarve erityisluokanopettajan paikalle ainakin muutamiksi seuraaviksi vuosiksi, tukivat päätöstä, että avoimeksi viran hoidoksi täytetty määräaikaisuus tuli perustelluksi avata uudestaan vakituisena lukuvuodesta 2023–2024 alkaen.

Joka tapauksessa todetaan, että vakiintuneen tavan mukaisesti koulujen määräaikaiset ja vakinaiset virat avataan muutoinkin kokonaiseksi lukuvuodeksi kerrallaan. Tällä pyritään takaamaan jatkuvuus niin viranhaltijan

kuin oppilasryhmänkin näkökulmasta. Opetus suunnitellaan aina koko lukuvuoden ajaksi, minkä lisäksi opetus- ja opettajajärjestelyjä ei ole tarkoituksenmukaista tehdä vain syyslukukaudelle. Tämä ei olisi ollut perusteltua myöskään oppilaiden etu huomioiden. Tarkoituksena on ollut taata erityisten tuen lapsille pysyvyys vuoden mittaiseen opettajasuhteeseen tilanteessa, jossa heidän kouluarjessaan tapahtui muitakin merkittäviä muutoksia. Päätöksenteossa on huomioitu ensisijaisesti lapsen etu, kuten perusopetuslaki edellyttää.

Kyseistä virkaa ei lukuvuodelle 2022–2023 suoraan lakkautettu, vaan se päätettiin täyttää määräaikaisesti virkajärjestelyjen tekemisen ja organisaatiomuutoksen seurausten selvittämisen ajaksi. Huolellisen ja pitkäkestoisen harkinnan jälkeen, kun päätöksenteon tueksi oli saatu kaikki tarvittavat tiedot kevään 2023 aikana, virka päätettiin avata vakinaiseksi lukuvuodesta 2023–2024 alkaen.

Erityisluokanopettajan virka julistettiin haettavaksi toistaiseksi voimassa olevaa täyttöä varten 1.8.2023 alkaen. Virkaan tuli määräajassa kuusi hakemusta – myös hakija haki vakituista erityisluokanopettajan virkaa, muttei tullut valituksi tehtävään toisen hakijan osoittautuessa hakemuksen, koulutuksen, työkokemuksen ja haastattelun pohjalta tehdyn kokonaisarvioinnin perusteella soveltuvammaksi tehtävään. Hakija tuli valituksi varalle. Päätös tehtiin . Päätökseen ei haettu muutosta.

Hakija on hakemuksessaan väittänyt, että hän olisi ollut valmis jatkamaan opettajana kaupungin palveluksessa, mutta hänelle ei enää tarjottu mitään opetustyötä määräaikaisuuden päättymisen jälkeen 1.8.2023 alkaen. Vaikka hakijan väitteellä ei sinänsä ole merkitystä arvioitaessa hakijan oikeutta kunnan ja hyvinvointialueen virnahaltijasta annetun lain 2 luvun 3 §:n mukaiseen korvaukseen, haluaa kaupunki lausua väitteen osalta seuraavaa.

Hakijan esittämä väite ei pidä paikkaansa. Hakija ilmoitti puhelimitse ennen virkavalinnasta tehdyn päätöksen () tiedoksi saamista ottaneensa vastaan vakituisen erityisopettajan viran Ruovedeltä. Saman puhelun aikana hakijalle kerrottiin hänen tulleen valituksi varasijalle. Hakija ilmoitti tuolloin, ettei ole halukas paikkaan edes varasijalta, sillä hän oli jo ottanut paikan vastaan

Ruovedeltä. Hakija ilmoitti kaupungille, ettei ole enää käytettävissä Keuruun kaupungin opettajan tehtäviin.

Hakija ei myöskään hakenut toista kunnassa avoinna ollutta erityisluokanopettajan vakinaista virkaa. Näin ollen hakijaa ei ole edes voitu valita toiseen vakituudessa täytössä olleeseen virkaan. Toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen voidaan valita vain julkisen haun kautta kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista, jotka ovat virkaa hakeneet.

Lopuksi

Keuruun kaupunki katsoo, että sillä on ollut perusteet ottaa hakija määräaikaiseen virkaan kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 2 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisesti, sillä avoinna olevaan virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen on sitä edellä kuvatuksi vaatinut. Kaikki asiassa edellä esitetty huomioiden kaupunki katsoo, että hakijan esittämät väitteet ja vaatimukset ovat perusteettomia, ja hakemus tulee kokonaisuudessaan hylätä.

Koska hakemus tulee hylätä, tulee myös hakija vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta hylätä.

Korvausmäärä

Hakija on vaatinut, että hallinto-oikeus velvoittaa Keuruun kaupungin maksamaan hänelle 12 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen. Vaikka kaupunki katsookin, että vaatimus on perusteettomana hylättävä, lausutaan korvausmäärän osalta varmuuden ja selvyuden vuoksi seuraava.

Mikäli vastoin perusteltua näkemystä katsottaisiin, että hakijalla olisi oikeus kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 2 luvun 3 §:n 3 momentin mukaiseen korvaukseen, on vaadittua 12 kuukauden palkkaa vastaavaa korvausta pidettävä määrältään reilusti ylimitoitettuna.

Määrän arvioinnissa on kohtuullistavana seikkana huomioitava ensinnäkin se, että hakija on edellä mainitusti työllistynyt jo ennen määräaikaisen

virkasuhteen päättymistä. Hakija ei siten ole määräaikaisuuden jälkeen jäänyt työttömäksi. Niin ikään palvelussuhteen kesto on huomioitava määrän arvioinnissa – tässä tapauksessa määrää alentavana seikkana. Virka on kestänyt ainoastaan vuoden. Oikeuskäytännössä on lähdetty siitä, että mitä pidempi palvelussuhde, sitä suurempi korvaus on määrältään. Näin ollen lyhyt palvelussuhde on huomioitava määrää alentavana seikkana.

Muuta

Selityksen antaja varaa oikeuden täydentää selitystään sekä perusteluiden että todistelun osalta.

Paikka ja aika

Keuruulla, 20. päivänä toukokuuta 2024

Keuruun kaupunki, kaupunginhallitus

Lausunnon liitteet

Kaupunginhallitus 9.5.2022 pöytäkirjanote § 86

Oppilasennuste 2021–2026

Rehtorin lausunto asiasta, salassa pidettävä (JulkL 24 § 6 kanteluasiakirjat)